

Váš dopis čj.: MEUPDY/0014228/SC/2023/JKr
Ze dne: 01.03.2023
Naše čj.: NPU-321/18390/2023
Vyřizuje: Ing. arch. Barbora Schmidová
Spisový znak: 820.2

Městský úřad Poděbrady
Odbor správních činností
Památková péče
Jiřího náměstí 20/I
290 31 Poděbrady

Praha 17. 03. 2023

Věc: Poděbrady, správní obvod obce Poděbrady, MPZ resjtr. č. 2125, ul. Komenského, hotelová škola č. p. 156/7, p. č. 1914, k. ú. Poděbrady III – modernizace školních kuchyněk

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče k žádosti podle § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Předmět žádosti:

Dne 01. 03. 2023 jsme obdrželi Vaši žádost o písemné vyjádření ve věci *modernizace školních kuchyněk - HŠ Poděbrady, spočívající zejména v odstranění okna na západní straně, zvětšení otvoru a osazení vstupních dveří a ve vytvoření pracovního otvoru pro vložení předkladu na severní straně hotelové školy, která se nachází v ul. Komenského č. p. 156/7, 290 01 Poděbrady, parc. č. st. 1914 v kat. úz. Poděbrady III, na území Městské památkové zóny Poděbrady, rejstr. č. 2125.*

Přílohy žádosti:

- Kopie žádosti vlastníka
- PD „Modernizace školních kuchyněk – HŠ Poděbrady“, generální projektant ERPLAN s. r. o., hlavní inženýr projektu (HIP) – Pavel Šustr, ČKAIT 0601626, stupeň DSP, datum 11/2022 – zasláno samostatně emailem

Charakteristika objektu a dotčené konstrukce:

Budova hotelové školy č. p. 156/7 je situovaná v jihovýchodní části Městské památkové zóny Poděbrady, mezi ulicemi Komenského a Turinského a v podstatě tvoří jižní frontu Riegrova náměstí. Jedná se o půdorysně a hmotově členitou stavbu, jejíž hlavní část představuje historická budova na půdorysu „L“. Tato je pětipodlažní, přičemž na původní tři podlaží navazuje jedno standardní mladší podlaží a druhé mladší podlaží skryté v tzv. falešné mansardě. Severní i východní průčelí disponují velkorysým vstupem. Všechny tři uliční fasády jsou dále plasticky členěny mírně předsazeným soklem, profilovanou kordonovou římsou nad přízemím, deskovou korunní římsou, pásovou rustikou v ploše přízemí, parapetními římsami a profilovanými okenními šambránami, které v úrovni patra doplňují trojúhelné suprafenestry s volutovými konzolami. Mladší podlaží jsou bez členění. Fasády jsou hladce omítnuté, rozbarvené v odstínech lomené bílé a světle růžové, sokl je opatřen teracem. Výplně okenních otvorů jsou v celém objektu plastové v bílé barvě. Střecha včetně falešné mansardy je opatřena tzv. bonským šindelem v tmavě hnědém odstínu. Z jihu na historickou budovu navazují dvoupodlažní přístavby s plochými střechami. Budovy mezi sebou svírají malý dvůr, otevřený do ulice Turinského, vymezeným pilířovým oplocením z režných bílošedých cihel s kovovou výplní. Plocha dvora je opatřena šedou betonovou dlažbou a malým záhonem. Východní strana dvora je kryta přístřeškem, tvořeným kovovou konstrukcí a makrolonovou výplní.

Popis zamýšlených prací:

Záměrem žadatele je provést modernizaci školních kuchyněk v přízemí severního křídla historické budovy. Razantní úpravy dispozice se mají v rozsahu vnějšího pláště projevit minimálně. V západním

bočním průčelí, obráceném do ulice Turinského, má být prostřední okenní otvor v přízemí upraven na dveřní otvor vybouráním parapetu a opatřen bílou jednokřídlou plastovou výplní s fixním nadsvětlíkem. Stávající profilovaná šambrána bude doplněna do úrovně terénu. V severní fasádě mají být provedeny dva stavební otvory určené pro uložení ocelových překladů a také pro vložení nosníků do objektu. Otvory budou po dokončení prací opět zazděny a zapraveny. Oprava fasády je navržena pomocí jádrové omítky z cementové směsi, jemného štuky a fasádní barvy co nejpodobnější té stávající. Přesný odstín bude ověřen na vzorcích. Šambrány budou v případě poškození opraveny do původního vzhledu. Dále má být vyměněna dveřní výplň ve stávajícím dveřním otvoru ve dvoře; nová výplň není nijak specifikována. Vyměněna bude i střešní krytina přístřešku ve dvoře, nové provedení opět není specifikováno. Dvůr bude celoplošně předlážděn novou betonovou zámkovou dlažbou, bude upravena velikost záhonu. Kondenzační jednotky VZT mají být umístěny v nepohledové poloze na střeše nad šatnami.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně historických hodnot:

Budova č. p. 156/7 není jmenovitě zapsanou kulturní památkou ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb., nachází se však na území Městské památkové zóny Poděbrady, která byla prohlášena dne 10. září 1992 vyhláškou Ministerstva kultury České republiky č. 476. o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Tato vyhláška má zabezpečit ochranu a péči o památkovou hodnotu zóny, tvořenou mimo jiné historickými vazbami nemovitostí a prostorů a vnějším i vnitřním obrazem sídla. Smyslem městské památkové zóny je tedy ochrana celku i jednotlivých staveb a prostorů po stránce architektonické v jejich autentické podobě a vzhledu.

Historická budova dnešní hotelové školy byla postavena ve 3/3 19. století jako reprezentativní stavba v neorenesančním slohu. Budova uzavírá jižní stranu dnešního Riegrova náměstí, vysoce frekventovaného a exponovaného prostoru v samém centru Poděbrad. Původní vzhled a charakter stavby byl fatálně degradován stavebními úpravami patrně z 90. let 20. století. Ačkoli bylo zachováno původní neorenesanční členění fasád, navýšení stavby o další podlaží a vytvoření tzv. falešné mansardy spolu s ahistorickou barevností a osazením novodobých výplní otvorů zcela setřelo autenticitu stavby a zásadně poškodilo její architektonické kvality. Vhodné není ani řešení přístaveb, dvora a venkovních přístřešků. Ulice Turinského je vedlejší, málo frekventovanou komunikací, díky čemuž jsou přístavby a prostor dvora výrazně méně exponované, přesto jsou nedílnou součástí areálu hotelové školy a širšího prostředí MPZ Poděbrady. S ohledem na původní architektonické kvality budovy č. p. 156/7 a její významnou roli v rámci historického jádra města a městské památkové zóny je nezbytné jakýmkoli dalšími stavebními úpravami maximálně usilovat o rehabilitaci stavby a jejích památkových hodnot.

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že posuzované práce:

- **budou v souladu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně historických hodnot za těchto podmínek:**
 1. Oboje nové vstupní dveře (v západní boční fasádě i ve stávajícím otvoru ve dvoře) budou provedeny jako dřevěné, nikoli plastové. Dveře v západní boční fasádě budou provedeny jako kazetové s krycím nátěrem v hnědém odstínu dle stávajících vstupních dveří. Dveře ve dvoře mohou být jednoduché bez kazet. Přesný návrh obou dveřních výplní včetně finální barevnosti bude v dostatečném časovém předstihu před zadáním do výroby předložen k posouzení a odsouhlasení zástupcům památkové péče včetně pracovníka NPÚ ÚOPŠČ.
 2. Bourací práce v rámci vnějšího pláště budovy budou provedeny pouze v nejmenším nezbytně nutném rozsahu a maximálně šetrně tak, aby nedošlo k poškození navazujících ploch a konstrukcí nebo k ohrožení statiky.
 3. Fasáda bude opravena vápennou nebo mírně nastavenou vápennou jádrovou omítkou, nikoli cementovou směsí. Finální štuk bude vápenný nebo mírně nastavený vápenný a strukturou bude maximálně odpovídat stávajícímu štuky v navazujících plochách.
 4. Sokl bude v případě poškození opraven teracem shodné struktury a barevnosti jako je stávající.

5. Doplnění a případná lokální oprava plastického členění fasády budou provedeny tradičně štukatérsky za pomoci šablon při zachování původních tvarů a profilací. Šablony budou vyrobeny na základě sejmутí profilace z dobře čitelného, druhotně nezkomoleného úseku příslušného plastického prvku.
6. Šambrána okolo nově vytvořeného vstupu v západní boční fasádě bude ve spodní části doplněna shodně se šambránami okolo původních hlavních vstupů. Tzn. profilace bude pod vrchní hranou soklu pravouhle zalomena směrem k otvoru a zbývající část šambrány bude plochá bez profilace.
7. Finální fasádní nátěr bude vápenný či silikátový ve shodném odstínu s navazujícími plochami. Shodnost barevnosti bude ověřena na místě na fyzických vzorcích, a to za účasti zástupců památkové péče včetně pracovníka NPÚ ÚOPSČ, jimiž bude odsouhlasena.
8. Přístřešek ve dvoře může být nově opatřen krytinou z polykarbonátu, skleněnou krytinou, eventuálně falcovaným, nikoli vlnitým či trapézovým plechem.
9. Plocha dvora bude opatřena kamennou dlažbou ve formě dlažebních kostek či velkoformátové kamenné dlažby. Krajně lze připustit betonovou dlažbu světle šedé barvy s obdélnými či čtvercovými dlažebními prvky, nikoli prvky tvaru „I“.
10. Nové klempířské prvky budou opatřeny matným, nikoli lesklým či pololesklým nátěrem nebo budou ponechány surové bez barevné povrchové úpravy. Klempířské prvky nebudou poplastované.

Zdůvodnění:

Ad 1: Výplně otvorů jsou nedílnou součástí celkového architektonického řešení staveb a výrazně spoluutváří jejich vzhled. Tradičním materiálem pro výrobu výplní je dřevo. Plast je naproti tomu novodobý materiál, který je v historickém prostředí cizorodý, narušuje materiálovou kontinuitu a zásadně mění a degraduje vzhled jednotlivých staveb i širšího prostředí jako celku. Rozdíl mezi tradičními dřevěnými výplněmi a plastovými výplněmi je dán zcela jinými technickými i optickými vlastnostmi těchto materiálů, což vždy nevyhnutelně vede k odlišné dimenzi a profilaci profilů, odlišné povrchové úpravě i odlišnému způsobu stárnutí. Nově navržený vstup v západním bočním průčelí se stane nedílnou součástí historické budovy a jejích reprezentativně pojednaných fasád a je proto zcela nezbytné, aby dveřní výplň byla řešena adekvátně kvalitně a reprezentativně. S ohledem na charakter stavby je žádoucí, aby nové dveře byly kazetové a plocha nadsvětlíku byla rozčleněna, přičemž přesné řešení bude navrženo podle odpovídajících analogií v úzké spolupráci se zástupci památkové péče včetně pracovníka NPÚ ÚOPSČ, jimiž bude finální návrh odsouhlasen. Pohledově exponované z veřejného prostoru budou i dveře ve dvoře školy, proto i zde je potřeba použít dřevěnou výplň, pouze s jednodušším členěním.

Ad 2: Je nutné, aby při plánovaných bouracích pracích došlo k minimálním zásahům do navazujících konstrukcí a ploch a veškeré stavební úpravy byly provedeny maximálně šetrně. Otvory v severní fasádě, které mají mj. sloužit k vložení nosníků do budovy, jsou navrženy v těsné blízkosti okenních otvorů, což vytváří značné riziko narušení stability otvorů.

Ad 3 a 4: Opětovné zapravení fasády je potřeba provést za použití materiálů shodných s původními, aby nedošlo k optické ani technické nesourodosti mezi původními a nově provedenými částmi. V případě fasády to znamená pomocí vápenných nebo mírně nastavených vápenných hmot. Směsi na bázi cementu mají výrazně nižší propustnost vodních par a naopak výrazně vyšší pevnost než tradiční vápenné materiály, jsou tedy vzájemně nekompatibilní. U soklu je nezbytné v případě jeho poškození provést opravu opět původní technologií, tzn. za pomoci teraca odpovídající struktury a barevnosti.

Ad 5: Doplnění a oprava plastického členění musí být provedeny tradičně, tzn. vytažením profilace v omítce pomocí štukatérských šablon, přičemž nesmí dojít ke zkomolení originálních tvarů a profilací. Profilaci šablony je nutné sejmut z takové části příslušného plastického prvku, která není nijak druhotně upravená a zkomolená. Nově doplněné úseky plastických prvků musí plynule navazovat na zachované části.

Ad 6: U nově vytvořeného dveřního otvoru v západní fasádě je potřeba doplnit šambránu stejným způsobem, jakým jsou provedeny šambrány okolo původních vstupů v severním a východním průčelí. Profilovaná část šambrány není dotažena až k terénu, nýbrž je pod vrchní hranou soklu pravouhle zalomena k otvoru a zbývající spodní část šambrány je plochá bez jakékoli profilace.

Ad 7: Nejen finální odstín, ale i materiálová podstata fasádního nátěru má významný vliv na konečný vzhled budovy, její věrohodnost a působení v širším okolí. Tradičně byly používány vápenné nátěry, jejich přípustnou variantou jsou nátěry silikátové. Důležité je zvolit takový materiál, který bude odpovídat stávajícímu nátěru fasády, aby nedošlo k optické ani technické nesourodosti mezi zachovanými a nově natřenými plochami. Totéž platí pro konkrétní odstíny. Shodu nově zvolených odstínů s těmi stávajícími je potřeba ověřit přímo na místě na fyzických vzorcích. Ze zkušenosti víme, že odstíny ve vzornících se mohou od skutečného provedení lišit, a to i zcela zásadně. To je dáno mj. charakterem podkladu, osvětlením i velikostí vzorku. Proto je vždy potřeba zvolený odstín nejprve vyzkoušet přímo na místě, na finálně upraveném povrchu fasády a v dostatečné velikosti.

Ad 8: V předložené projektové dokumentaci není specifikován materiál nové krytiny přístřešku ve dvoře, proto byla stanovena tato podmínka. Dvůr, a tedy i přístřešek je viditelný z veřejného prostoru a je proto potřeba volit takový materiál krytiny, který nebude v kontextu historického jádra města působit nepatřičně a rušivě. Za přípustné považujeme skleněné zastřešení či zastřešení z polykarbonátu, eventuálně plech, avšak jako falcovaný, nikoli vlnitý či trapézový.

Ad 9: Prostor dvora je součástí veřejné instituce a zároveň je opticky otevřený do ulice Turinského, je tedy integrální součástí území Městské památkové zóny Poděbrady a neodmyslitelně se spolupodílí na jejím charakteru. Jako takový by měl nabízet kultivované prostředí, které půjde příkladem dalším podobným prostorům v rámci města. Z toho důvodu je žádoucí zvolit kamennou dlažbu, která je v městském prostředí tradiční a oproti dlažbě betonové je opticky i technicky výrazně kvalitnější. Betonovou dlažbu lze krajně připustit ve variantě obdélných či čtvercových dlažebních prvků jednotné světle šedé barvy. Jakýkoli jiný tvar a barevnost dlažebních prvků či kombinace více odstínů jsou do prostředí MPZ nevhodné.

Ad 10: Lesklá povrchová úprava kovových prvků stejně jako novodobá úprava poplastováním jsou v kontextu historické zástavby obecně nevhodné a nežádoucí. Vedle matného nátěru je vhodným řešením také ponechání klempířských prvků bez barevné povrchové úpravy přirozenému zpatinování.

Upozornění:

Nad rámec stanovených podmínek upozorňujeme, že je nezbytné, aby veškeré bourací práce v interiéru stavby byly prováděny s maximálním respektem k dochovaným historickým konstrukcím a prvkům a nanejvýš šetrně, by nedošlo k nadbytečnému poškození konstrukcí, neřkuli narušení jejich statického působení. Pakliže by měly být odstraněny originální historické dveřní výplně v interiéru stavby, je nanejvýš žádoucí tyto šetrně vyjmout a bezpečně uložit k použití v jiné pozici nebo na jiné stavbě.

Dále upozorňujeme, že stávající řešení vnějšího pláště je nevhodné a zásadně degraduje celkový vzhled stavby a její působení v širším prostředí centra města. Je proto nanejvýš žádoucí, aby v budoucnu došlo k rehabilitaci fasád, to znamená k nápravě barevnosti omítek a k výměně zcela nevhodných výplní otvorů za nové dřevěné s odpovídajícím členěním a barevnou úpravou. Vhodné by bylo také navrhnout nové architektonické řešení dvou dostavěných podlaží. Jejich provedení je z dnešního pohledu již dožilé nejen morálně, ale v brzké budoucnosti lze očekávat i dožití použitých materiálů, zejména krytiny z borského šindele.

Ing. arch. Dorota Havlíková
Vedoucí odboru péče o památkový fond